

W dzisiejszym świecie, posługiwanie się językiem obcym staje się normą, a nie wyjątkiem. Wśród ludzi nas otaczających co raz częściej napotykamy osoby dwu- lub wielojęzyczne, co raz częściej również słyszymy o dwujęzycznych rodzicach, którzy wychowują swoje dzieci w dwujęzycznym środowisku. Zjawiskiem dwujęzyczności (bilingwizmu) interesuje się wiele dziedzin nauki począwszy od językoznawstwa, poprzez socjologię, psychologię czy neurologię. Naukowcy starają się zbadać jak uczenie oraz posługiwanie się drugim językiem wpływa na postrzeganie rzeczywistości, rozwój kognitywny, czy też potencjalną prewencję chorób neurodegeneracyjnych takich jak Alzheimer czy Parkinson. W obecnym projekcie podejmujemy tematykę psychofizjologicznych podstaw przetwarzania treści afektywnych w języku pierwszym oraz języku drugim, wśród Polaków mówiących biegle w języku angielskim.

Afekt jest nieodłączną częścią interakcji międzyludzkich, a język istotnym medium rozumienia oraz wyrażania treści afektywnych. Nasuwa się zatem pytanie, czy osoby dwujęzyczne przetwarzają treści afektywne w ten sam sposób w języku rodzimym jak i języku obcym? Obserwacje płynące z psychoterapii wskazują, że język obcy stanowić może narzędzie do opisywania traumatycznych przeżyć z przeszłości, bądź dyskusji na tematy tabu, które wyrażone w języku pierwszym mogłyby okazać się zbyt przytłaczające i silnie emocjonalnie. W tym przypadku, język obcy może służyć jako 'filtr' silnych treści afektywnych. Te obserwacje znalazły poparcie w badaniach introspekcyjnych nad percepcją oraz wyrażaniem emocji wśród osób dwujęzycznych. W wielu przypadkach, badani postrzegali język obcy jako ten o słabszym ładunku afektywnym, często nie wyobrażając sobie wyrażania w nim miłości czy czułości.

W obecnym projekcie badamy psychofizjologiczne i behawioralne procesy oraz mechanizmy leżące u podstaw zjawiska przetwarzania treści afektywnych w języku pierwszym oraz drugim. W tym celu wykorzystamy elektroencefalogram (EEG), który rejestruje zmiany w aktywności neuronalnej kory mózgowej na bodźce eksperymentalne pozwalając na bezinwazyjne i niezwykle precyzyjne śledzenie procesów kognitywnych w czasie rzeczywistym. Tym samym, EEG uważane jest za solidne oraz miarodajne narzędzie w badaniu procesów językowych oraz afektywnych. Nasz projekt wyróżnia się dwoma nowatorskimi rozwiązaniami metodologicznymi. Po pierwsze, niewielka literatura EEG poświęcona przetwarzaniu języka afektywnego w bilingwizmie ograniczała się dotychczas do badania słów afektywnych oderwanych od kontekstu (np. 'miły', 'brzydki'), nie odzwierciedlając tym samym naturalnych interakcji językowych. Zaplanowane w niniejszym projekcie 2 eksperymenty mają na celu zbadać oraz bezpośrednio porównać psychofizjologiczne oraz behawioralne reakcje uczestników na bodźce afektywne wyrwane z kontekstu (eksperyment 1) oraz osadzone w kontekście zdaniowym (eksperyment 2) w języku polskim oraz angielskim. Drugim rozwiązaniem metodologicznym jest zaproszenie do badania dwóch grup uczestników, w skład których wejdą osoby mieszkające w Wielkiej Brytanii od co najmniej 2 lat, oraz osoby mieszkające w Wielkiej Brytanii od niedawna. Dzięki holistycznemu i pragmatycznemu spojrzeniu, uzyskamy kompleksowy oraz wiarygodny obraz badanego zjawiska, który przyczyni się do zrozumienia psychofizjologicznych procesów, stanowiących podstawę dla subiektywnych odczuć opisywanych przez osoby dwujęzyczne w kontekście psychoterapii oraz badań introspekcyjnych.

Wierzimy, że wyniki obecnego projektu wpłyną na konstrukcję przyszłych badań w aspekcie zależności pomiędzy językiem a afektem w bilingwizmie. Przedstawione rozwiązania metodologiczne mają szansę stać się fundamentem, na którym budowane będą przyszłe badania mające na celu zgłębienie wiedzy na temat roli języka pierwszego oraz drugiego w rozumieniu oraz wyrażaniu afektu. W dalszej perspektywie, pragmatyczne podejście do zjawiska przetwarzania języka afektywnego u osób dwu- i/lub wielojęzycznych może mieć implikacje w terapii i edukacji. Podsumowując, zaprezentowany projekt ma szansę jako pierwszy zaoferować kompleksowe rozumienie zagadnienia języka afektywnego w bilingwizmie.